

N:o 152.

Af Herr A. Persson i Mörarp: Om tillägg till 22:a punkten i Kongl. kungörelsen angående förändrade grunder för förvaltningen af statens domäner den 10 November 1882.

Uti 22:a punkten af Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse, angående förändrade grunder för förvaltningen af statens domäner, den 10 November 1882, finnes en föreskrift att arrendator ej eger att utan Domänstyrelsens medgifvande pålägga egendomens torpare afgäld eller besvär utöfver hvad som vid egendomens uppskattning blifvit af uppskattningsnämnden bestämdt. Denna föreskrift kan svårligen ej gälla till förmån för andra torpare än sådana, som bebo och bruka torplägenhet, der byggnaderna tillhöra statsdomäner, och så vidt mig är bekant, har föreskriften ej heller annorlunda tolkats. Men det gifves dessutom en annan klass utaf torpare, som icke hafva fått ringaste gagn utaf ifrågavarande föreskrift, nemligen dem som utaf en eller annan anledning hafva utaf boställsinnehafvaren eller dennes arrendator fått rättighet att bruka någon mindre del af boställets mark med rätt att derå uppföra sig husbyggnader; uti hvilkas uppförande jemte odlingen af den sålunda erhållna marken de oftast nedlagt icke allenast hela sin lilla förmögenhet, utan äfven mången gång upplånat kapital, för hvilket de ännu efter flera års ihärdigt arbete häfta i skuld. Fall gifvas, der denna klass af torpare på en enda mindre egendom uppgår till ett fyrtiotal familjer. Vid ny utarrendering af egendomen är dessa personers ställning allt annat än afundsvärd. De hafva endast valet att antingen underkasta sig de mången gång allt för hårda villkor, den nye arrendatorn föreskrifver dem, eller ock att afstå från brukningen af den torfva, der de tillförne med svett och möda lifnärt sig och de sina samt nedtaga och från egendomen bortföra sina byggnader, hvilka i ett sådant tillstånd hafva ett ringa eller intet värde. Få de stanna qvar uppå drägliga och rimliga villkor, kunna de fortfarande försörja sig och de sina, om de ännu hafva sina arbetskrafter qvar; och äro de gamla och af arbete nedtryckte, hafva de dock mången gång barn som bistå dem; men om villkoren blifva för hårda och de tvingas nedrifva sina åbyggnader,

falla de ofta fattigvården till last, ja, de anse sig må hända vara förorättade och kanske öka de de missnöjdas antal. Behandlade med foglighet, äro de oftast ett sträfsamt och idogt folk och som sådant väl värdt att skydda och hjälpa. Huru beklagansvärd än deras ställning är, i det de icke egt någon tryggare besittningsrätt till den jord de brukat, hafva de dock varit i detta hänseende fullt likställda med de torpare, som brukat annan boställets mark, fastän de byggnader, desse senare bebott, tillhöra egendomen. Såväl det ena slaget af torpare som det andra hafva nemligen haft besittningsrätt antingen på boställsinnehafvarens tjenstetid eller på vissa år. Då nu staten genom förut anförda stadgande sökt skydda från öfverdrifna pretentioner från arrendatorns sida den del af torpare, som bebor statsegendomen tillhöriga byggnader, synes mig billigheten fordra likställighet i omförmälda hänseende, åtminstone så till vida, att förmånen, hvarom här är fråga, medgifves nuvarande torpinnehafvare i sin och sin hustrus lifstid, derest de kunna visa sig egt vederbörandes tillstånd att uppföra dem tillhöriga byggnader före den dag, ofvan nämnda Kongl. kungörelse blef utfärdad; under förutsättning dock, att de icke begå olagligheter, utan iakttaga ett ordentligt uppförande samt sina utskylder i rätt tid erlägga.

Med stöd af hvad jag sålunda anført vågar jag hemställa, att Riksdagen för sin del ville besluta ett tillägg till 22:a punkten af ofvan åberopade Kongl. kungörelse den 10 November 1882, utaf ungefär följande lydelse:

Har någon del af kronan tillhörig jordegendom blifvit af arrendator eller boställsinnehafvare före den 10 November 1882 åt torpare upplåten och af denne bebygd, må Domänförvaltningen, uppå uppskattningsmännens och Konungens Befallningshafvandes tillstyrkan, kunna medgifva nuvarande brukare af dylik lägenhet rätt att få densamma nyttja och bebo i sin och sin hustrus lifstid, derest de sina utskylder i rätt tid erlägga och icke göra sig skyldige till olaglighet eller förargelseväckande uppförande, emot den afgäld, som vid egendomens uppskattning blifvit af uppskattningsnämnden bestämd. Sålunda bestämd afgäld skall till arrendatorn af egendomen erläggas och följaktligen medräknas i dennes arrendeafgift.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1886.

Anders Persson.